

Brina
Švigelj
Mérat

Tesno mi je pripadati . . .

Tesno mi je pripadati literaturi »mladih in najmlajših« (še posebej, če je le-ta odmejena od tistih starejših, ki so že objavljali ali redno objavljajo v Sodobnosti), kot mi je še tesneje pripadati ženski literaturi, od- in za-mejeni od moških.

Pripadam lahko vsa in scela topli prsti, kaleči zemlji, obdelovanju te žive sile, območju, ki je raz-

žarjeno s svetlobo najvišje svobode in mu pravimo poezija; prostoru, ki so ga razmejavali počez in na vse strani časi, oblasti in ideologije, a ki je zvest in zavezan le sam sebi, svobodi in resnici.

Mar naj imenujemo Rimbaudovo (ali Murnovo) poezijo mladostniško? In Sapfine pesmi ali prozo Marguerite Duras žensko pisanje, mar je njuna resnica le delna — ženska resnica, raznežena in krhka od svojega spola ali tišine, v katero je bila potisnjena? Je Rimbaudovo pesniško vizionarstvo delno-mladostniško-avanturistično-subverzivno le zaradi mladosti, v kateri se je izkristaliziralo?

Literatura, poezija, pisava je lahko le ena, obljubljena sama sebi, svojim višavam čistega zraka, odprtosti, svobodi in širini. (Čeprav se mi zdaj ta širina kruto zožuje in mi vendarle zastavlja vprašanje pripadnosti, določenosti: ne toliko narodu — sredi tujih krajev namreč bolje vem za svoj »dom« — temveč pripadnosti temeljnemu kulturnemu prostoru in njegovi duhovni dinamiki, v katero je od daleč, pa naj bo ta daljava še tako inspirativna, težko posegati in jo čutiti.)

Pet pisem

(odlomek iz romana)

Vsa v rdečem, pomisli, zmeraj sem čutila velik korak do rdeče barve, rdeča je kri, je strast, je dvignjena pest, so ustnice po noči ljubezni in veselja, lastovke v objemu sonca.

Zdaj sem v rdečem, od nog do glave, moram ti opisati ta trenutek, reciva mu sprejetje, čar, kot takrat, ko se dotakneš roke nekoga in jo začutiš skrivnostno, polno dobre skrivnosti, saj veš, da sem zmeraj verjela v skrivnost, v dotik njenega roba. Z vso to rdečo na sebi sem začutila, kako se gibam na tem robu, kako me ni več strah, in ti kar misli, da dajem

malenkostim, frfotavim stvarjem, kot so nenadoma moja rdeča oblačila, pomen in razsežnost, ki izzvenita v življenju, kakršnega si želim, smešna.

Spet se bojujem s tabo, najmanjše stvari ti ne morem povedati preprosto in gladko. Poslušam Schuberta, simfonijo št. 4, imenovano Tragična, zadnji stavek, že vse jutro le zadnji stavek, Allegro. Kje je lahkotnost v tem butanju valov, valovi se približujejo peščeni obali, veliki, peneči valovi, z močjo razjarjenega morja, ki pozna v svoji globini le oljen mir, butajo v obalo, pesek jih vpija vase, drugega za drugim? Vprašati moram Pascala, zakaj se imenuje Tragična.

A propos: imela sva čudno noč. Hladno, tesno, bila sva na tesnem drug zraven drugega. Poskušala sva se prijeti v roke, zgostiti nežnost v dlani, zaplamteti ogenj v ledjih. Mogoče sva si vsak sebi zašepetala: se spomniš tistih norih časov, tistih polnih, napetih trenutkov, kot je napeta koža svežega sadja, češnje, ki se bleščijo od sladkosti in soka, ko sva si kot čez brv podajala darila, vsak iz svojega brega, a v isto reko.

Pa pustiva te vrste zaupnosti, in beri raje drugačno zaupanje, zadnji spomin, podoben sanjam.

Stal ji je za hrbtom, pod rahlo nabrano tkanino je zaslutil lepo obliko, trdne mišice, gladko kožo, in če bi se sklonil le še za nagib glave, bi začutil v nosnicah njen vonj, duh po marelicah, si je rekel, ta mlada žena gotovo diši po marelicah, marelično vodo si je razpršila po obrazu in ramenih, si orosila ušesa z njo in ovlažila zapestja.

Zajel je dih, zdaj ji bo vse povedal, mogoče ne čisto od začetka, od tam, kjer jo je zagledal, od daleč, od strani, iz kota tisočih odbleskov, lase si je pripenjala navzgor in se s hladnim pogledom merila v ogledalu: rame, vklesane v bližino marmorja, posute z luninim prahom naramnice kot tenka steza do prsi vrat in brada sklonjena nazaj lica gorka, sijoča, podobna breskvini lupini usta pri tem opraviu nema, kot da ne sledijo temu pripravljanju lepote, oči mandeljnom čelo mirnemu spanju.

Ne ozri se, ne obrni, vsaj dokler ti ne povem, dokler ne izrečem teh besed, pustiva besedam ves prostor in čar, še ko sem bil otrok v Ulici spečega psa, ni čisto pravi prevod, raje dremajočega psa, a je bila to srečna ulica mojega otroštva, v tej ulici torej, v visoki hiši z nenavadnimi okni, v stanovanju dolgih hodnikov in neslišnih vrat, sem iskal prostore, zdaj v kopalnici, kadar je tekla voda, govoril sem, govoril, besede so tekle kot voda iz pipe, zdaj v prostrani sobi, ki ji nikoli nismo mogli določiti namena, naj bo soba za sprejem gostov, a ni imela ogledal s pozlačenimi okviri, naj bo soba za čajanke, a pogled skozi okna se ni odpiral na vrt, zelenje in mah, naj bo soba Izgubljenih korakov, je odločil moj oče in mama mu je

prikimala v mehkem navdušenju, soba Izgubljenih korakov, stene, zavese, pregrinjala, žamet, preproge, v katere so se vpijale moje besede, pripovedovanja, ne izpovedi, kramljanja, klepetanja, nekaj je gotovo, besede me približujejo samemu sebi, ko sem te zagledal na koncu dolgega hodnika, tenko, si tu parlais français, je dirais frêle, nežnotenkokrško, vse tri besede skupaj, luč na koncu kuloarja, stopila si korak proti meni, postava se je izvila svoji krhkosti, približala sva se, tiha, se nisva pogledala, se nisva ozrla drug za drugim, verjameš, da se ljubezen lahko rodi v hipu, ki je enak stisku ustnic ali pregibu trepalnic, valu, ki se nagne v drug val, zvezdi, ki se utrne, koraku, ki ga prestopim ob tebi, sem nenadoma Orfej, sem nenadoma na vrhu kamnite gore, gole stene vrhov in nebo, a odmev je jasen in čist, Evridika, Evridika, če bo treba, te bom šel iskat v podzemlje, prebrodil reko, in ko se bova vračala z drsečimi koraki, ne bo strah premagal pevca, ne bom se ozrl, Hermes te ne bo nežno prijel za roko in te odpeljal v kraljestvo senc, ne bom se ozrl za tabo, svobodno in daljno, samo in močno, na novo rojeno, v svetlobo rojeno, čemu ta vzgib vratu, ne maraš take digresije, naj nadaljujem z Anno Wulf in njeno pokončnostjo, če bi ne dišala po marelicah, bi se te želel z duhom po Anni in Moly, kresala bi ogenj, jaz in ti, ti in jaz, iskre bi zaplamtele še svetlejšje plamene, star sem triintrideset let, zdrav, brez vere, služil bom le ljubezni, dolгим, vlažnim nočem strasti in dišečim jutrom nežnosti, ko ti bom prinesel belo kavo na pladnju, med in sladkor, izberi, moja draga, med ali sladkor, izberi sladkost na jeziku, marmelada je grenka, gotovo imaš rada angleško marmelado s koščki pomarančnih lupin, in Rahmaninova, klavirski koncert številka tri, globoki dekolteji-bele prsi, kristal je topel, čutiš, kako se topi, čutiš drobne kapljice norosti, ki se dvigajo na površino, svetlo sivo, gladko, kasneje se prelije v bron in zvonovino, površina, barve strehe pariške opere, korak za korakom se vzpenjava proti kupoli, zrak je lažji, prozornejši, bližji soncu, daj mi roko, ne ozri se, Evridika, verjemi, ljubezen se rodi v hipu, ki je enak stisku ustnic in pregibu trepalnic, valu, ki se nagne v val, kapljici, ki se utrne navzgor.

Spomin se nadaljuje drugje, daleč stran od dolgega hodnika.